

**KONYA ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ'NDE
FAALİYET GÖSTEREN FİRMALARIN SAHİPLERİNİN
SOSYO-KÜLTÜREL AÇIDAN İNCELENMESİ/2008**

Fatih Mehmet ÖCAL*

Yrd. Doç. Dr., Şırnak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

ÖZET

Bu çalışmada öncelikle sanayi, sanayileşme, Organize Sanayi Bölgeleri kavramı ile işlevi, hedefi ve önemi üzerinde durulmuş, dünyada ve ülkemizde Organize Sanayi Bölgeleri'nin gelişim süreci genel hatlarıyla anlatılmıştır. Daha sonra Konya ili merkezinde kurulu bulunan Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren firmaların gelişim süreci, sektörel dağılımı, içinde bulunduğu sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili bilgiler verilmiş, son olarak ise Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren firmaların sahiplerinin sosyo-kültürel durumları, yapılan anket uygulaması sonucu elde edilen veriler ışığında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Organize Sanayi Bölgesi, Sanayi, Sanayileşme, Meslek, Eğitim Düzeyi, Yabancı Dil, Memleket.

**The Investigation About Socio-Culturally of the Lords of the Firms that
Has Been Working in the Organise Industry Zones in Konya/2008**

ABSTRACT

Firstly it was touched on their terms, aims and the importance of industry, industrialization, Organize Industry Zones; and it was told the process of the organise Industry Zones in Turkey and the world generally, Then it was informed about the process, sectorial distribution, their problems and solutions of the firms that has been working in Organise Industry Zones that was founded in the city centre of Konya. At finally, It was evaluated that the socio-cultural conditions of the lords of the firms by means of the results of a questionnaire.

Keywords: Organise Industry Zone, Industry, Industrialisation, Job, Education Level, Foreign Language, Country.

GİRİŞ

Her ülkeyi doğrudan veya dolaylı ama bir şekilde etkileyen sanayileşme olgusu, ülkelerin gündeminde devamlı yer almış, sanayileşme yolunda hemen ilerleyip gelişmiş ülkeler sınıfına yükselebilmek, tüm ülkeler için başlıca hedef olmuştur. Sanayi İnkılabı öncesine kadar uzanan ülkemizdeki sanayileşme çabaları, günümüze kadar devamlı olarak sürdürülmeye çalışılmıştır. Ülkelerin gelişip kalkınmasıyla sanayileşmenin aynı anlama geldiği içinde bulunduğumuz

çağda, dünya ülkeleri arasında saygın bir yer edinebilmek, dünya politikalarında söz sahibi ve etkin ülkelerden biri olma iddiasında olan ülkemiz, sanayileşme sürecini bir an önce tamamlayıp dünya üzerindeki tüm politikaların belirlenmesinde başrolü oynayan, sanayileşme sürecini tamamlayıp bilgi toplumu sürecini yakalamış ülkelerle aynı kuldarda koşmak ve o ülkelerle yarışmak zorundadır.

Kısa sürede sanayileşme sürecini tamamlamak için bir dengeli sanayileşme modeli olan ve ilk önce 1896 yılında Manchester’da daha sonra ABD, İtalya, Kanada, Çin ve Hindistan ülkelerde örnekleri görülen Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) modeli ile sanayileşme süreci ülkemizde, 1961 yılında Bursa’da pilot bir OSB kurulması teklifi ile başladı. Küçük ölçekli sanayi yapısından orta ölçekli sanayi yapısına geçişin 1960’lı yılların ortalarından itibaren oluşmaya başladığı Konya’da, ülke genelinde OSB’nin kavram olarak bile ne olduğu tam bilinmiyorken OSB kurma teşebbüsüne Konya Belediyesi tarafından başlandı. Teşebbüsüne 1966 yılında başlanan ve 150 hektar alan üzerinde 1967-1970 yılları arasında tamamlanarak hizmete giren Konya I. OSB’nin sanayi firmalarının ihtiyaçlarını karşılayamaması üzerine 6 yıl gibi kısa süre sonra, 1976 yılında Bakanlar Kurulu Kararı II. OSB kuruldu. Firmaların üretim kapasitelerinin artması ve daha geniş alanlarda üretim yapma ihtiyacının ortaya nedeniyle 1996 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla III. OSB, Konya II. OSB tevsi alanı olarak kurulmuş, 2005 yılında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve 6 Mayıs 2006’da Genel Kurul kararı ile Konya II. ve III. OSB birleştirilerek, “Konya Organize Sanayi Bölgesi (KOS)” adını almıştır.

Konya’da kurulan OSB’lerde faaliyette bulunan firmalara yönelik 2007 yılında anket uygulaması yöntemi uygulanarak yapılan bu çalışmayla, firma sahiplerinin sosyo-kültürel durumlarının ortaya konulması hedeflenmiştir. Bir temel oluşturması amacıyla konu ile ilgili öncelikle temel bilgiler verilmiş, daha sonra yapılan anket uygulaması sonucu elde edilen veriler ışığında, durum değerlendirmesi yapılmıştır.

1. SANAYİ VE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

1.1.Sanayi ve Sanayileşme

Sanayi, genel olarak hammaddelerin ürüne dönüştürülme süreci demek olan sınai faaliyetleri içerir. Dar anlamda üretim faktörlerinden emek ve sermaye kullanarak hammadde ve yarı mamül maddelerden mamül (nihai ürün) elde edilmesi süreci şeklinde bir nevi imalatçılık olarak tanımlanan sanayi kavramı, geniş anlamda müteşebbisin kurduğu mal ve hizmet üreten, gelir getiren faktörlerin birleştirilmesi demektir (Karlık, 2005:205). Avustralya’lı İktisatçı Colin Clark tarafından sanayileşme dar anlamda ülke ekonomisinde sanayi sektörünün tarım ve hizmetler sektörüne oranla genişlemesi ve üretimde makinalaşmanın yoğun olarak kullanılması, geniş anlamda ise yeni üretim tekniklerinin uygulanarak ürün kalitesinin yükseltilmesi, üretimin azalan

maliyetlerle sağlanması yanı sıra toplumdaki iktisadi, sosyal ve toplumsal tüm değişimler biçiminde tanımlamıştır (Karluk, 1995:67). Artık günümüzde gelişmiş ülkeler denilince sanayileşme bakımından ilerlemiş ülkeler anlaşılması, ekonomik gelişmeyle sanayileşme arasındaki bağın ne kadar güçlü olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.

Ülke ekonomilerinin gelişmesi ve ekonomide sanayi sektörünün ağırlığının artması demek olan sanayileşme, sadece toplam üretim içindeki sanayi ürünleri payının artması anlamına gelmez. Bunun yanında, yapılan toplam ihracat içinde sanayi ürünlerinin oranının artması, sermayenin teknoloji seviyesinin gelişmesi, buna bağlı olarak imalat sanayi üretiminin ve teknolojik işgücü verimliliğinin artmasının sağlanması oranında (Eren, 1989:181) sanayileşmeden söz edilir.

1.2. Sanayileşmenin Önemi

Günümüz dünyasında hemen tüm ülkeler, kıran kırana bir şekilde sanayileşme ve gelişme mücadelesi içindedirler. Bazı ülkeler sanayileşme süreci içinde yer alarak gelişmişler, yeterli düzeyde başarılı olamayan ülkeler ise kendilerini ister istemez de olsa sanayileşme mücadelesinin ortasında bulmuşlardır. Çünkü içinde bulunduğumuz yüzyıl içinde iktisadi gelişmişlik, sosyal refah, siyasi istikrar ve dünya ülkeleri arasında saygın bir konumda olmanın yolunun ancak sanayileşmeyle mümkün olduğu, sanayileşmenin de toplumun büyük çoğunluğunun desteğini almış, güçlü, kararlı sanayi politikaların uygulanmaya konmasıyla ancak sağlanabileceği genel kabul görmüş bir olgudur (Özdemir, 1990:4). Günümüzde ülkeler, tarım sektörünün gelişme hızının sanayi sektörüne (Ersoy, 1981:63) ve tarım ürünlerinin ekonomik değerinin sanayi ürünlerine göre göreceli olarak düşük olmasının yanı sıra, tarımın büyük ölçüde iklim koşullarına bağlı olarak yapılması sonucu, tüm ülkelerde sanayileşmeye doğru bir gelişme gözlemlenmiştir (Eren, 1989:180). İktisadi ve sosyal açıdan hızlı bir gelişme göstermenin sanayileşme sürecinde başarının yakalanmasıyla mümkün olduğu gerçeğinden yola çıkarak, günümüzde özellikle gelişmekte olan ülkeler için sanayileşme, haklı olarak başarıları gereken birinci amaçları haline gelmiştir (Dülgeroğlu, 1993:2). Başta sanayileşme olmak üzere tüm iktisat politikalarını kendi toplum yapılarına paralel olarak uygulamaya koyan ülkeler, hem refah içinde yaşamakta hem de dünyada meydana gelen tüm gelişmelerde etkin ve belirleyici rol üstlenebilmektedirler.

1.3. Organize Sanayi Bölgeleri Tanımı ve Unsurları

Çeşitli ülkelerde farklı biçimlerde tanımlanan OSB genel olarak, elektrik, su, kanalizasyon, banka, kantin, sağlık kurumu ve benzeri imkanlarla donatılmış uygun bir alanda, teknik ve genel hizmetlerin de sağlandığı, ekonomik bir ölçek içinde gruplanmış fabrika yerleşim birimleri (Özdemir, 1990:8) olarak

tanımlanmaktadır. Aşağıda Organize Sanayi Bölgeleri'nin çeşitli tanımları sıralanmıştır.

Birleşmiş Milletler; Birbirleriyle işbirliği halinde üretim yapan orta ve küçük boy işletmelerin, planlı bir alanda ve ortak altyapı hizmetlerinden yararlanacak şekilde, standart fabrika binaları içinde toplanmalarındır (İktisadi Araştırmalar Vakfı, 1995:43).

VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı çalışmaları kapsamında; Organize Sanayi Bölgeleri, ağır sanayi kompleksleri dışında, küçük ve orta ölçekli sanayi türlerinin, belirli bir plan dahilinde yerleştirilmeleri için sınırları tasdikli çıplak arazi parçalarının gerekli alt yapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre belirlenecek sosyal kurumlarla donatıldıktan sonra, planlı bir şekilde ve belirli standartlar dahilinde sanayi için tahsis edilmiş ve işletilebilir duruma getirilmiş bölgelerdir (İstanbul Sanayi Odası, 1995:43).

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; Karma ekonomi şartları altında, küçük ve orta ölçekli sanayilerin geliştirilmesi için gerekli olan planlı yerleşme alanlarının, alt yapı ve ortak hizmet ihtiyaçlarının inşa edilerek sağlanması yoluyla belli standartlarda geliştirilmesi ve organize edilmesidir (Özdemir, 1990:15).

4562 sayılı kanununun 15.04.2000 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren şekliyle; Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, imalat sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmeleri ve geliştirilmeleri amacıyla, sınırları tasdikli arazi parçalarının gerekli altyapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre tayin edilecek sosyal tesisler ve teknoparklar ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve bu kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleridir (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, 2007:7).

Tüm bu tanımları dikkate alarak Organize Sanayi Bölgeleri'nin unsurları (Çezik ve Eraydın, 1982:2)

- Organize Sanayi Bölgeleri'nde sınai üretimde bulunan işletmelerin birbirleriyle uyumlu olarak faaliyet göstermeleri, işletmelerin birbirlerinin tamamlayıcısı konumunda olmaları veya aynı üretim dalında faaliyette bulunmaları,

- Organize Sanayi Bölgeleri'ne faaliyet gösteren firmaların küçük ve orta ölçekli işletmeler olmaları,

- Sınai üretim faaliyetinde bulunan işletmelerin planlı, programlı bir şekilde bir bölgede toplanmalarının sağlanarak şehirlerin çeşitli yerlerinde gelişmiş bir şekilde ortaya çıkması muhtemel düzensiz yapılaşma ve şehirleşmenin önüne geçilmesi,

- Sanayi işletmelerinin belirli bir bölgede şehir merkezinden uzakta üretim faaliyetinde bulunmaları sağlanarak, yerleşim birimlerinin hava kirliliğinin olumsuz etkilerinden zarar görmemelerinin sağlanması,

- Firmaların ulaşım, su, kanalizasyon, sosyal tesisler gibi ortak alt yapı hizmetlerinin Organize Sanayi Bölgeleri'ndeki işletmelerin kullanımına sunulması ve bu sanayi kuruluşlarının düşük maliyetle yararlanmalarının sağlanması şeklinesizalanabilir.

1.4. Organize Sanayi Bölgeleri'nin Önemi ve İşlevi

Organize Sanayi Bölgeleri'nin ilk ortaya çıkışından günümüze kadar geçen yüzyılı aşkın sürede sanayinin gelişmesini sağlayan, verimliliğini artıran, ürünün kalitesini yükselten, maliyetleri düşüren bir sanayileşme modeli olmuştur. Organize Sanayi Bölgeleri bir çok gelişmiş ülkede, sanayileşmenin kalabalık şehir merkezlerinden daha uygun alanlara yönelmesini sağlamak amacıyla uygulandığı bir devlet politikası niteliğine dönüşmüştür (Ardoğan ve Diğerleri, 1983:11). Hızlı ve yoğun değişim geçiren yerleşim merkezlerinde şehirleşmeyi yönlendirmek ve sınai faaliyetlerin düzenli bir şekilde gelişmesini sağlamak amacıyla Organize Sanayi Bölgeleri önemli bir görevi yerine getirmektedir. Çünkü sanayileşme açısından gelişmiş bölgelerin, önemli bir çekim gücüne sahip oldukları bilinmektedir. Sanayi kuruluşlarının dağınık ve birbirinden kopuk olmasının şehir planlaması açısından birtakım sorunlara neden olduğu açıktır. Şehirleşme ve sanayileşme ilişkilerini düzenlemek açısından önemli etkileri olan Organize Sanayi Bölgeleri, sanayi birimlerinin çevrede meydana getireceği olumsuz etkilerin denetimini yapmak, sanayi kuruluşlarının topluca bulunduğu yerlerde daha kolay ve ucuz üretim yapmalarını sağlamak, daha düşük maliyetle altyapı hizmetlerinden yararlanmak bakımından önemli olanaklar sunmaktadır (Çezik ve Eraydın, 1982:53).

Organize Sanayi Bölgeleri sanayinin kurulup gelişmesi için gerekli fiziki ihtiyaçlarını karşılanmasını sağlamanın yanı sıra, geleceğin müteşebbislerinin yetişmelerini sağlamak için de adeta pratik eğitim olanakları sunmaktadır (Ardoğan ve Diğerleri, 1983:11). Müteşebbisler yatırım yapacakları sınai kuruluşların düşük maliyetlerle sahibi olabilmekte, en başta katlanmak zorunda oldukları arsa, altyapı, su, kanalizasyon, elektrik, çevre düzenlemesi gibi bir çok yatırımı ya hazır bulmakta ya da düşük maliyetlerle kullanabilmekte, firma faaliyete başladıktan sonra da kullandığı enerji, su, yakıt gibi hizmetlerden yine uygun ekonomik koşullarda faydalanabilmekte, bu durum da müteşebbislerin yatırım yapma isteklerini olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca sınai kuruluşların faaliyette buldukları sektörler açısından birbirlerini tamamlar nitelikte olmaları ve belli bir bölgede toplanmaları, hem işletmeler arası bilgi akımını kolaylaştırmakta hem de devlet tarafından yapılan hizmetlerden daha uygun ekonomik koşullarda faydalanılmasını sağlayarak, firmaların yatırım yapma isteklerini olumlu yönde etkilemektedir.

Ülkelerin kalkınıp gelişmesi, refah seviyelerinin artması, toplum ihtiyaçlarını giderecek üretim araçlarının ve buna bağlı olarak üretim miktarlarının artmasıyla gerçekleşir. Küçük sanayi işletmelerinin, toplumların sürekli artan ve değişen ihtiyaçlarını karşılamada tam olarak başarılı olduğu söylenemese de, gelişmekte olan ülke ekonomilerinin yükünü çekme fonksiyonu büyük oranda küçük ve orta boy işletmelere dayandığı için, bu ülkelerin refah seviyelerinin yükselmesi söz konusu işletmelerin gelişmişlik düzeylerine bağlıdır. Bu noktada orta ve küçük ölçekli sanayi kuruluşlarının teşvik edilip gelişmesi için Organize Sanayi Bölgeleri uygun ortamlar hazırlamaktadır (Özdemir, 1990:13). Organize Sanayi Bölgeleri bir çok ülkede teşvik tedbirleri olarak kullanılmış, dengeli ekonomik büyüme ve bölgelerarası gelişme farklılıklarının giderilmesi amacıyla kalkınmada geri kalmış bölgelerin sanayilerinin geliştirilmesi amacıyla fiziki teşvik tedbirleri olarak kullanılmıştır (İktisadi Araştırmalar Vakfı, 1995:44). Bu şekilde Organize Sanayi Bölgeleri uygulamalarıyla bir yandan düzenli, planlı bir sanayileşme ve şehirleşme sağlanırken, diğer yandan sanayi kuruluşlarının üretim faaliyetinde bulunmaları için her türlü ihtiyaçlarının uygun ekonomik maliyetlerle karşılandığı belli bir üretim bölgesinde toplanmasının ortaya çıkardığı Dışsal Ekonomiler'den de yararlanma olanağına sahip olmaktadırlar (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 1988:60).

Tüm bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi temel olarak Organize Sanayi Bölgeleri, planlı kentleşmeye katkı yapması, sanayileşmenin az gelişmiş bölgelere kaydırılarak bölgesel dengeli gelişmeye yardımcı olması, tarım alanlarının sınai üretim faaliyetleri için kullanılmasının önlenmesi, bölgede faaliyet gösteren firmaların genelde birbirini tamamlayacak sektörlerden oluşarak dışsal ekonomiler oluşturması ve bu durumdan tüm firmaların yararlanması bakımlarından oldukça önemli işlevler yaptığı ortadadır.

1.5. Organize Sanayi Bölgeleri'nin Kuruluş İşlemleri Süreci

Organize Sanayi Bölgeleri'nin kuruluş işlemleri, inşaat yapım süreci ve işletmesinin hangi yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından yapılacağı konusu ülkelere göre değişiklikler göstermektedir. Örneğin Organize Sanayi Bölgeleri'nin kurulup işletilmeleri İngiltere'de devlete bağlı kamu kurumlar, Hollanda, Belçika, İtalya ve Fransa'da Mahalli İdarelerle, Sanayi ve Ticaret Odaları'nın birlikte kurdukları teşekküllerin yetki ve sorumlulukları altında gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde Organize Sanayi Bölgeleri'nin ilk kuruluş aşamasından en son işletmeye geçiş aşamasına kadar en yetkili kamu kuruluşu Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'dır (Ardoğan ve Diğerleri; 1983:20).

1.6. Dünya'da ve Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri'nin Gelişimi

Sanayi devriminin oluşturduğu iktisadi ve sosyal gelişmelerin dünyayı etkilemesi, XIX. yüzyılın sonlarına doğru özellikle Batı Avrupa Ülkeleri ve

ABD’de sanayi, ticaret, konut gibi temel sektörlerde önemli değişikliklere neden oldu. Bu sektörlerin gelişmesine bağlı olarak artan talep karşısında topraklar çeşitli ve ayrıntılı planlarla alt parçalara bölünerek bu sektörlerin faaliyet alanları olarak kullanılmaya başlandı(Ardoğan ve Diğerleri, 1983:9-15).

Güneyde Mersey Nehri, kuzeyde Irwell Nehri, kuzey ve batısında Manchester Liman Kanalı ile çevrili olan ve İngiltere’nin liman kenti olan Manchester’da 1896 yılında kurulan ilk olarak kurulan Trafford Park Organize Sanayi Bölgesi (Trafford Park, 2007), daha sonra 1899’da ABD’de, 1904 yılında da İtalya’da uygulamaları görülen Organize Sanayi Bölgeleri, 1950’li yıllardan sonra gelişmekte olan ülkelerde geniş uygulama alanı bulmuştur (Ardoğan ve Diğerleri, 1983:9-15).

Organize Sanayi Bölgeleri uygulamalarına, ülkemizde planlı kalkınma dönemleriyle birlikte başlanmıştır. Türk sanayinin gelişmesinde takip edilecek yolun planlama ile sağlanacağı görüşü benimsenince, sanayileşmenin Organize Sanayi Bölgeleri aracılığıyla teşvik edilmesi uygulamasına Bursa Sanayi Odası’nın girişimiyle pilot bölge olarak seçilerek 1961 yılında altyapı inşaatı çalışmalarına girişilmesi ve Dünya Bankası’ndan alınan krediyle 1966 yılında işletmeye açılan Bursa Organize Sanayi Bölgesi ile başlandı (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 1988:57). Bursa Organize Sanayi Bölgesi’nde alt yapı yatırımlarının tamamlanmasıyla birlikte birkaç yıl gibi çok kısa süre içinde %70 oranında doluluğa ulaşması Organize Sanayi Bölgeleri’nin kurulmasına yönelik eğilimleri güçlendirdi ve 1964 yılından itibaren Konya, Manisa, Bartın ve Ankara Organize Sanayi Bölgeleri’nin kurulması planlanarak Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin yaygınlaşmasının önu açıldı. Organize Sanayi Bölgeleri’nin gelişim seyrine 1962-1994 dönemi itibariyle bakıldığında, bu dönemde 120 adet OSB’nin yapımına başlanmış, bunlardan 8432 ha. (8.432.000 m²) büyüklüğünde 35 adet Organize Sanayi Bölgesi’nin altyapı yatırımları tamamlanıp hizmete açılmış, 29 tanesi kamulaştırma, 17 tanesi yeni proje aşamasında olup, bu Organize Sanayi Bölgeleri’nden İstanbul–Tuzla Deri tamamlanıp, Manisa, İzmir–Menemen Deri, İzmir–Atatürk, Tekirdaę–Çerkezköy olmak üzere 5 tanesinin de Atık Su Arıtma Tesislerinin inşaatı tamamlanmıştır (İktisadi Araştırmalar Vakfı, 1995:47-58). 32 yıllık sürede OSB’lerin ülkemiz sanayisinin gelişmesine yaptığı katkının yeterliliği tartışılmakla birlikte, OSB’lerin sanayiye olumlu katkılarda bulunduğu açıktır.

1995-2007 dönemi sonu itibariyle geçen 13 yıllık sürede kullanıma açılan Organize Sanayi Bölgeleri’nin sayısının 85’e ve kapladığı alanın ise 15.417 hektara (ha) ulaşması, (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2008) ayrıca 2008 yılında 11 OSB projesinin tamamlanmasının planlanması, ülke olarak Organize Sanayi Bölgeleri yoluyla sanayileşme sürecinde belli bir aşama kaydettiğini göstermiş olmakla birlikte, tamamlanmış OSB’lerde parsellerin %88’inin tahsisinin yapılmasına rağmen ancak %59’luk kısmında (Devlet Planlama Teşkilatı, 2007:164) 257 OSB 67,048,98 hektar alanda üretim faaliyetlerinin devam

etmesi ve kişi başına düşen OSB alanının 9.5 m² olması (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, 2009) OSB'lerin son on yıllık dönemde önemli bir gelişme içinde olduğunu göstermekle birlikte sorunların tamamen çözümü için, daha çok mesafe alınması gerektiğini net olarak ortaya koymaktadır.

1.7. Konya Organize Sanayi Bölgeleri'ne Genel Bakış

Ekonomisi öncelikle tarıma dayanan, daha sonra tarımda kullanılan tarımsal araçları kendi bünyesinde üretip tarımsal sanayi de öne çıkan, sanayileşme çabalarının 1950 yıllarında başladığı, devlet yardımlarından pek yararlanmadığı için KOBİ'lerin yoğun olduğu, 15'i ilçelerde 21'i merkezde olmak üzere toplam 36 sanayi sitesinin kurulduğu bir kent olan Konya'da (Küçükdere, 1996:28), Organize Sanayi Bölgesi kurma teşebbüsü Konya Belediyesi ile başlamıştır (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 1987:1). Teşebbüsüne 1966 yılında başlanan ve 150 hektar alan üzerinde 1967-1970 yılları arasında tamamlanarak hizmete giren Konya I. Organize Sanayi Bölgesi'nde 1993 yılı sonu itibariyle toplam 72 adet sanayi işletmesinde yaklaşık 4000 kişiye istihdam sağlanırken ağırlıklı olarak tarım makinaları ve otomotiv yan sanayi üretimiyle uğraşan işletmelerin yanı sıra mermer, alüminyum tüp, inşaat malzemeleri firmaları da yer almaktadır (Vural, 1993:1). 1999 yılında faaliyette olan firma sayısı 87'ye yükselmiş, 26 firma ile otomotiv yan sanayi imalatıyla uğraşan firmalar ilk sırada, 17 firma ile tarım makinaları imalatıyla uğraşan firmalar ikinci sırada yer almıştır (Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, 1999:30). Konya I. OSB'de 2008 yılı Temmuz sonu ilk itibariyle 150 firma faaliyetini sürdürürken, istihdam edilen kişi sayısı 3323'tür. (Ceylan, 2008).

Konya I. Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyetlerini sürdüren firmaların ihtiyaçları karşılama yetersiz kalması üzerine, Bakanlar Kurulu'nca 15.07.1976 tarihinde uygun görülerek 23 Temmuz 1976 tarih ve 15655 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla kurulan II. Organize Sanayi Bölgesi'nde, (Vural, 1993:1) hızla kuruluş, altyapı, arsa tahsisi ve üst yapı çalışmalarına başlanmıştır. II. Organize Sanayi Bölgesi'nde 1994 yılında tahsisi yapılan sanayi parseli 246, üretime başlayan firma sayısı 74, inşaat çalışmaları devam eden firma sayısı 137 ve proje aşamasındaki firma sayısı 14 iken, (Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, 1995:43). 2006 yılında 5200 olan istihdam sayısı, (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2006:8) Konya II. Organize Sanayi Bölgesi tevsii alanı olarak Bakanlar Kurulu'nun 17 Mayıs 1996 tarihli kararı ve 22639 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanmasıyla kurulan Konya'da III. Organize Sanayi Bölgesi, (Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, 2006:2) 20 Aralık 2005 tarihinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın aldığı karar doğrultusunda Konya II. ve III. Organize Sanayi Bölgeleri olarak birleştirilmiş ve daha sonra 6 Mayıs 2006 Genel Kurul kararıyla adı tanımlanan "Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde (KOS)", (Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, 2006:1) Gıda, Dokuma, Giyim, Orman, Basım, Rezerve Kauçuk, Lastik, Plastik, Kimya,

Demir, Çelik, Demir Dışı Metaller, Madeni Eşya, İnşaat, Tarım Alet ve Makinaları gibi çeşitli sektörlerde istihdam edilen personel sayısı yaklaşık 15.000 kişiye yükselmiş ve ülke ekonomisine 500 milyon Euro katkı yapmaktadır (Türkyılmaz, 2007:26) ve 2009 ilk altı aylık dönem itibariyle 304 firma faaliyetine devam etmektedir (Konya OSB Fabrika İsimleri, 2009).

2. KONYA OSB'İNDE FAALİYET GÖSTEREN FİRMALARIN SAHİPLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL AÇIDAN İNCELENMESİ

Bu çalışmada, Dünyada 18. yüzyılın sonlarında, ülkemizde ise 1961 yılından itibaren uygulamaları görülen ve sanayileşme sürecini hızlandırmak amacıyla yeni bir model olarak ortaya çıkan Organize Sanayi Bölgeleri uygulamalarının özelde de Konya'daki OSB'lerde faaliyet gösteren firma sahiplerine yönelik anket uygulaması yöntemi ve elde edilen veriler ışığında sosyo-kültürel yapısının ortaya konulması amaçlanmıştır.

2.1. Anketin Kapsamı ve Örneklem Kitle

Konya ili merkezinde OSB'lerindeki faaliyet gösteren firmaların sahiplerinin sosyo-kültürel durumlarının ortaya çıkarılması amaçlanan anket uygulaması yöntemi ile firma sahiplerine konu ile ilgili çeşitli sorular yöneltilmiştir.

Konya'da 2006 yılı sonu – 2007 yılı ilk altı aylık dönemi itibariyle I.,II. ve III. Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren faaliyet gösteren 381 sanayi firmasının örneklem kitleleri olarak seçildiği bu çalışmada, Konya'daki OSB'lerinde faaliyet gösteren firma sahiplerinin sosyo-kültürel yapıları incelenmiştir.

2.2. Araştırmanın Yöntemi

Ekonometrik çalışmalarda sürekli kullanılan veri türleri, zaman serisi ve yatay kesit verileridir. Zaman serisi verileri, değişkenlerin geçen belli bir zaman dilimindeki değişiklikleri gösterirken, yatay kesit verileri zaman içinde gün, hafta, ay gibi belli bir andaki tüketici, hane halkı, firma sahibi gibi tekil birimlerle ilgili verilerin gözlenen değerlerini ifade eder (Uygur, 2001:102). Bu iki veri tipi uygulamalarda ayrı ayrı olarak kullanılırken, bir çok çalışmada birlikte kullanılmaktadır ki bu çalışmada da karma, panel veriler olarak tanımlanan veri türü kullanılmıştır.

Yapılan alan araştırmalarının amacı, örneklem kitleye sorulan sorulara verilen yanıtlar ışığında analiz, karşılaştırma ve yorumlar yapılabilecek sonuçlara ulaşabilmektir. Anket uygulaması yöntemi, sosyal bilimlerde yoğun bir şekilde kullanılan veri ve bilgi toplama yöntemlerindedir. Bu çalışmada anket yöntemi uygulanarak firmalardan mümkün olan en yüksek oranda yanıtlayabilecekleri soruların yer almasına özen gösterilerek oluşturulan bu

anket formu, 2006 yılı Kasım ayından itibaren OSB’inde faaliyet gösteren firma sahiplerine ve yetkililerine, çalışmanın ne amaçla yapıldığı, kapsamı ve önemi anlatılmış, acele edilmeden ve itinayla doldurulması için de 2007 yılının Şubat ayından itibaren teslim alınmak için gelineceği yani postayla gönderilme durumunun söz konusu olmadığı, ayrıca 2007 yılı Ocak ve Şubat ayları içerisinde anket formlarının doldurulmasıyla ilgili olası karşılaşılabilecek soruların giderilmesi amacıyla zaman zaman gelineceği belirtilerek, anket formlarının doğru olarak doldurulmasının sağlanması amaçlanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması, Düzenlenmesi ve Analizi

2006 yılı Kasım ayından itibaren Konya’daki OSB’lerinde faaliyet gösteren firmalara verilen anket formlarının toplanmasına 2007 yılında başlanmış, anket formlarının doldurulması kontrol edilerek teslim alınmış, henüz doldurulmayan, eksik doldurulan anket formlarının doldurulmayan kısımlarının nasıl doldurulacağı anlatıldıktan sonra, sağlıklı ve doğru doldurulmasını temin için belirli aralıklarla tekrar gelineceği belirtilmiş, anket formlarının doldurulması aşamasında düzenli olarak kontrolü yapılarak mümkün olduğunca tam, doğru ve ciddi bir şekilde doldurulması temin edilmeye çalışılarak, anket formlarının teslim alınması işlemi 2007 yılı ikinci yarısında tamamlanmıştır.

Anket formlarını geri alma işlemi sırasında firma yetkililerinin anketleri doldurma ve gerekli hassasiyeti gösterme konusunda pek de istekli olduğu söylenemez. Faal firma sayısı 381 olmasına rağmen kaybolma, unutmama, nerede olduğunu bulamama gibi nedenlerden dolayı bir firmaya ortalama en az 4 anket formu ve toplamda da 1250 anket formunun verilmesi bunun en büyük ispatıdır ki “neredeyse zorlaya zorlaya anket formlarının doldurtulmasının sağlandığını söylemek” hiç de abartılı olmayacaktır. Her şeye rağmen anket formlarının firmalara 2006 yılı Kasım ayı itibarıyla teslim edilip 2007 yılı ortasında 381 firmanın 254’ünden yani %67’sinden alınması sağlanmış, ancak diğer firma yetkililerine 4-5 defa anket formu verilmesine rağmen kendileri ve firmalarıyla ilgili kesinlikle bilgi vermek istemedikleri için, diğer firmaların anket uygulamasına katılımlarının sağlanması mümkün olmamıştır.

Anket formlarından elde edilen veriler önce MS Office Excel programına aktarılmış, sonra Statistical Package for Social Sciences 11.0 (SPSS–Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) sürümü kullanılarak analiz yapılmıştır. Ayrıca sosyal bilimlerde araştırmalarda devamlı kullanılan SPSS programının yanı sıra verilerin analiz, grafik ve tablo oluşturulmasında MS Office Excel programı kullanılmıştır.

2.4. Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde Faaliyet Gösteren Firmaların Dağılımı ve Uygulanan Anket Formlarının Geri Alımının Değerlendirilmesi

Firma yetkililerine, yapılan çalışmanın önemi, amacı ile ilgili olarak gerekli ön açıklamalar ve bilgiler aktarılıp teslim edildikten sonra, firma yetkilileri tarafından doldurulup teslim edilen veya ankete olumsuz yaklaşan firmaların sayısı ve oranı ile ilgili bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Osb'lerde Faal Olan Firmalar Ve Anket Formlarının Dağılımı

Organize Sanayi Bölgeleri	Faal Firma Sayısı	%	Alınan Form Sayısı	Alınan Anket Formu (%)
I. OSB	150	27,6	70	46,7
II. OSB	168	48,4	123	73,2
III. OSB	63	24,0	61	96,8
Toplam	381	100,0	254	66,7

*Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

Yukarıdaki Tablo 1.'de görüldüğü gibi, 2007 yılı itibariyle OSB'lerde faaliyet gösteren toplam firma sayısı 381, firmalardan doldurulup geri alınan anket formu sayısı 254, geri alma oranı ise %66,7'dir. Anket formlarının geri alınma sayıları ve oranları her bir Organize Sanayi Bölgesi için ayrı ayrı incelendiğinde, I. OSB'nde faaliyet gösteren firmalardan alınan anket formu oranı %46,7 ile en düşükken, II. OSB'nde %73,2 ve III. OSB'nde %96,8'dir. I. OSB'nde faaliyet gösteren firma sahiplerinin ankete II. ve III. OSB'ndeki firma sahiplerine göre daha az ilgi göstermeleri, kuruluş yılları itibariyle diğer OSB'lerdeki firmalara göre daha eski olmasına bağlı olarak, yılların kazandırdığı alışkanlıklarından kolayca vazgeçememeleri nedeniyle, firma sahiplerinin firma faaliyetlerinde yetki ve sorumlulukları tam olarak çocuklarına devredemediklerinden ve kendi iş konularında tecrübeli olmalarına rağmen anket, istatistik bilgilerine dayalı çalışmalara fazla ilgi göstermek istememeleri ile açıklanabilir.

2.5. Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde Faaliyet Gösteren Firmaların Sahiplerinin Çeşitli Sosyo-Kültürel Açılardan İncelenmesi

Konya'daki OSB'lerdeki faaliyette gösteren firma sahiplerinin sosyo-kültürel durumlarının ortaya konulmasına yönelik yapılan anket uygulaması sonucu elde edilen veriler ışığında yapılan yorumlar, aşağıda belirtilmiştir.

2.5.1. Firma Sahiplerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Konya'daki OSB'lerde faaliyet gösteren firmaların sahipleri yaşları açısından incelendiğinde, yoğunluğu %35 ile 40-49 yaş grubu oluşturmaktadır. Bu veri Konya'daki OSB'lerde faal olan firmaların sahiplerinin, firma yönetimlerini genç kuşaklara devretmede pek başarılı olmadıklarını, firma

yönetimlerindeki etkinliğin orta ve üstü yaş gruplarında olduğunu göstermektedir. Nitekim firma sahiplerinin %7,1 ile en düşük oranı 20-29 yaş grubunu oluşturması ve % 12,6 olan 60 yaş üzeri grubun bile oldukça gerisinde kalması, arkadan gelen genç firma sahibi ve yönetici kuşak yetiştirme konusunda, Konya'daki OSB'inde faaliyet gösteren firmaların gerekli değişimi gösteremediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Firma Sahiplerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Firma Sahiplerinin Yaşları	Firma Sayıları	%
20 – 29	18	7,1
30 – 39	45	17,7
40 – 49	89	35,0
50 – 59	70	27,6
60 +	32	12,6
Toplam	254	100

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

2.5.2. Firma Sahiplerinin Yaşları İtibariyle Organize Sanayi Bölgeleri'nde Faaliyet Gösteren Firmalar Bakımından Dağılımı

Konya'daki faaliyet gösteren firma sahipleri yaşları açısından ve her OSB için ayrı ayrı incelendiğinde, 60 yaş ve üzeri firma sahiplerinin en yoğun olduğu OSB'nin %15,7 ile I.OSB'nde faaliyet gösteren firmalar olması, firma sahiplerinin firma yönetiminde genç kuşaklara yetki ve sorumluluk devretme konusunda yeterli düzeyde cesareti gösteremediklerini ve yönetimde kontrolü ellerinde tutmak istediklerini ortaya koymaktadır. II. OSB'inde 60 ve üzeri yaş grubunun sahibi olduğu firmaların oranının % 8,9 ile en düşük oranı oluşturması, aynı zamanda genç yaş grubu olarak nitelenebilecek 30-39 yaş grubu firma sahiplerinin %20,3 ile en yoğun II.OSB olması, yetki ve sorumluluk devri konusunda daha gelişmiş bir düşünce yapısında olduklarını göstermektedir. Genç firma sahiplerinin oran olarak III. OSB için düşük olması, özellikle I.OSB'deki firmaların üretim taleplerini karşılamada yetersiz kalmasına bağlı olarak faaliyetlerini, daha geniş alt yapı ve üst yapı olanaklarına sahip III.OSB'nde devam ettirmek istemeleriyle açıklanabilir.

Tablo 3. Firma Sahiplerinin Yaşları İtibariyle Organize Sanayi Bölgeleri'nde Faaliyet Gösteren Firmalar Bakımından Dağılımı

OSB / Yaş	20 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	60 +	Toplam
I. OSB	5	11	24	19	11	70
II. OSB	9	25	43	35	11	123
III. OSB	4	8	20	20	9	61
Toplam						254

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

2.5.3. Firma Sahipleri'nin Memleketlerine Göre Dağılımı

Konya'daki faaliyet gösteren firma sahipleri memleketleri açısından incelendiğinde firma sahiplerinin %87,4'ünün Konya'lı olması, Konyalılar'ın kendi memleketlerinde yatırım yaptıklarını göstermesi bakımından olumlu olarak yorumlanabilirse de, başta tüm kamu ve sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri olmak üzere tüm kurumların, Konya'nın avantajlı oldukları konuları ulusal gündeme taşımada, Konya'nın tanıtımını yapmada ve Konya dışında faaliyet gösteren ulusal firmalarla yabancı firmaların yatırımlarını Konya'ya çekebilme açısından başarılı olamadıklarını, ortak akıl birlikteliğini sağlayamadıklarını göstermektedir.

Tablo 4. Firma Sahipleri'nin Memleketlerine Göre Dağılımı

Memleket	Firma Sayısı	%
Konya	222	87,4
Konya Dışı	32	12,6
Toplam	254	100,0

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

2.5.4. Firma Sahipleri'nin Babalarının Mesleklerine Göre Dağılımı

Konya'daki faaliyet gösteren firma sahipleri baba meslekleri açısından incelendiğinde %33,9 gibi yüksek bir oranın babalarının mesleklerini devam ettirdikleri, bunu %25,2 ile babaları çiftçi olanlar takip ederken, %8,2 ile babaları işçi olanlar en az sanayici grubu oluşturmaktadır. Bu verilerden firma sahiplerinin çocuklarının babalarının yaptıkları mesleklerden önemli ölçüde etkilendiklerini, ikinci en yüksek oran olan babaları çiftçi olan firma sahipleri ise miras yoluyla tarlaların bölünerek küçülmesine bağlı olarak çiftçilikten elde edilen gelirin göreceli olarak düşmesi ve teknolojiye dayalı sanayi üretimi katma değerinin tarım üretimine göre yüksek olmasının görülmesi ile açıklanabilir.

Tablo 5. Firma Sahipleri'nin Babalarının Mesleklerine Göre Dağılımı

Baba Meslekleri	Firma Sayıları	%
Çiftçi	64	25,2
İşçi	21	8,2
Memur	36	14,1
Tüccar	47	18,6
Sanayici	86	33,9
Toplam	254	100,0

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

2.5.5. Firma Sahiplerinin Firmalarını Kurma Çeşidine Göre Dağılımı

Konya OSB’nde faaliyet gösteren firma sahiplerinin %33,9’u baba mesleğini devam ettirirken, çıraklıktan yetişerek firmalarını bu duruma getirenlerin oranı %31,4, ortaklık yaparak firmamızı kurduk yanıtı verenler ise %28,4 olmuştur. Eğitimini alarak firmayı kurduk şeklinde yanıtlayanların % 6,3 gibi en düşük oranı teşkil etmesi, bilgiye sahip olma, ona ulaşma ve takip etmenin uluslararası bazda daha önem kazandığı günümüzde firmaların kısa, orta ve uzun vadede gelişmelere uyum sağlama bakımından olumsuz olarak etkilenebileceğini ve sınai gelişmeyle paralel bir ülke eğitim politikamızın artık olması gerektiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Tablo 6. Firma Sahiplerinin Firmalarını Kurma Çeşidine Göre Dağılımı

İşin Kurulma Çeşitleri	Firma Sayısı	%
Baba Mesleği	86	33,9
Ortaklık Yaptım	72	28,4
Eğitimini Aldım	16	6,3
Çıraklıktan Bu Duruma Getirdim	80	31,4
Toplam	254	100,0

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

2.5.6. Firma Sahiplerinin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Konya OSB’nde faaliyet gösteren firma sahiplerinin %42,9’unun lisan üstü ve üniversite mezunu olması olumlu bir sonuçken, ilköğretim mezunlarının % 32,3 ile ikinci sırada yer alması ve Meslek Yüksek Okulu, genel lise ve teknik lise mezunu firma sahipleri oranının toplamının ancak %24,8 olması ve ilk öğretim mezunlarının altında kalması, belli bir süre ve seviyede eğitim almalarına rağmen kendi işlerini yeterince kuracak düzeye gelmediklerini, bu durumun ise alınan eğitimin uygulamaya yönelik olmadığını, çalışma hayatına ilkokuldan sonra başlayan kişilerin piyasanın içinde bir nevi yoğrulduklarından dolayı, iş hayatında daha başarılı olduklarını göstermektedir. Bu sonucun aynı zamanda eğitim politikalarının teorik ve demode oluştuktan kurtarılıp, zaman geçirilmeden bir an önce uygulamaya yönelik uyarlanması gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Firma Sahiplerinin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyleri	Firma Sayısı	%
Lisans Üstü	17	6,7
Lisans	92	36,2
MYO	8	3,1
Meslek / Teknik Lise	23	9,1
Genel Lise	32	12,6
İlk Öğretim	82	32,3
Toplam	254	100,0

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

2.5.7. Firma Sahiplerinin Yabancı Dil Bilmelerine Göre Dağılımı

Konya OSB'nde faaliyet gösteren firma sahiplerinin %39,4 gibi yüksek kabul edilebilecek bir oranda kendileri için yeterli düzeyde en az bir yabancı dili bilmeleri, dünyanın neredeyse herkes için avuç içi kadar küçüldüğü, tüm ülkelerin birbiriyle ticari ilişki ve kıyasıya rekabet içinde olduğu günümüzde, OSB'lerde faaliyet gösteren firmalar açısından sevindirici bir gelişme olmasının yanı sıra, karşılıklı iletişimin ve gelişiminin hızlanmasının sağlanması bakımından da önemli avantajlar sağlayacaktır.

Tablo 8. Firma Sahiplerinin Yabancı Dil Bilmelerine Göre Dağılımı

Yabancı Dil	Firma Sayısı	%
Biliyor	100	39,4
Bilmiyor	154	60,6
Toplam	254	100

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonucu Elde Edilen Veriler Işığında Düzenlenmiştir.

SONUÇ

Sanayileşmeyi hızla gerçekleştirmede bir model olan, dünyada ilk olarak 1896 yılında İngiltere'de, Bursa'da pilot bölge uygulaması ile 1961 yılında ülkemizde, I. Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması ile 1966 yılında Konya'da başlayan Organize Sanayi Bölgeleri uygulamalarının, ülkemiz ve Konya sanayine önemli katkıları olduğu kabul edilen bir gerçekse de, olması gereken katkıyı yapmadığı da kabul edilen bir diğer gerçektir ki Organize Sanayi Bölgeleri'nin ve bu bölgelerde faaliyet gösteren firmaların sorunlarının çözümlenmesi için başta ilgili kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri olmak üzere tüm kesimlerin gayretleri, bu konuda alınması gereken uzun bir yol olduğunu da açıkça göstermektedir.

Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren firmaların sahiplerinin sosyo-kültürel durumlarının anlaşılması amacıyla yönelik yapılan anket uygulamasından elde edilen çıkarımlar şu şekilde sıralanabilir;

- Firma yönetimlerinde genç kuşaklara yetki ve sorumluk devretme konusunda başarılı olamamışlardır.

- Firma sahiplerin çok büyük oranda Konyalı olması, kendi memleketlerinde yatırım yapmaları bakımından olumlu olarak yorumlanmakla birlikte, aynı zamanda başta sivil toplum kuruluşları ve yöneticileri olmak üzere tüm kurumların, Konya'nın tanıtımını yapamadıklarını, Konya'nın avantajlı oldukları konuları ulusal gündeme taşıyamadıklarını ve buna bağlı olarak ulusal ve uluslararası firmaların yatırımlarını Konya'ya çekebilme açısından başarılı olamadıklarını göstermektedir.

- Firma sahiplerinin önemli bir kesimin baba mesleklerini sürdürmesi, eğitimi alarak firma kuranların oranının çok düşük olması, firma sahiplerinin

gelişen dünya koşullarına bağlı yeni iş kollarına atılmadıklarını, babalarından öğrendiklerini devam ettirme yolunu seçtiklerini ortaya göstermektedir.

- Konya OSB'nde faaliyet gösteren firma sahiplerinin yaklaşık yarıya yakınının lisan üstü ve lisans mezunu olması olumlu bir durumken, ilköğretim mezunlarının ikinci sırada yer alması ve Meslek Yüksek Okulu, genel lise ile teknik lise mezunu firma sahipleri oranının toplamının ilk öğretim mezunlarının altında kalması, alınan eğitimin ülke koşullarıyla uyuşmadığını ve uygulamaya yönelik olmadığını, çalışma hayatına ilkokuldan sonra başlayan kişilerin piyasanın içinde bir nevi yoğrulduklarından dolayı, iş hayatında daha başarılı olduklarını göstermektedir. Bu sonucun aynı zamanda eğitim politikalarının teorik ve demode olmuşluktan kurtarılıp, zaman geçirilmeden bir an önce uygulamaya yönelik uyarlanması gerektiğini de ortaya koymaktadır.

- Firma sahiplerinin yaklaşık %40'ının kendilerini ifade edebilecek düzeyde en az bir yabancı dil bilmesi, dünyanın neredeyse herkes için adeta avuç içi kadar küçüldüğü, tüm ülkelerin birbiriyle ticari ilişki ve kıyasıya rekabet içinde olduğu günümüzde, OSB'lerde faaliyet gösteren firmalar açısından sevindirici bir gelişmedir.

KAYNAKÇA

- Ardoğan, Leman ve Diğerleri. (1983). Türkiye'de Dünya'da Sanayi Bölgeleri ve Uygulamaları, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yayınları No:311. Ankara: Gelişim Matbaası.
- Çezik, Asuman ve Eraydın, Ayda. Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri (1961-1981). (1982). Ankara: DPT Yayınları. No:1839.
- (DPT) Devlet Planlama Teşkilatı. (2007). 2008 Yılı Programı Bakanlar Kurulu Kararı, Ankara: DPT.
- Eren, Aslan. (1989). Türkiye'nin Ekonomik Yapısının Analizi, Muğla: Bilgehan Basımevi.
- Ersoy, Turan. (1981). İstihdam Sorunu ve İşsizliğin Azalması, Ankara: DPT.
- Ceylan, Ali. (2008). "I. Organize Sanayi Bölgesi". Mülakat. Konya, 14 Ağustos 2008.
- Dülgeroğlu, Ercan. Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri, (1993). Ankara: Makine Mühendisleri Odası Yayını.
- İktisadi Araştırmalar Vakfı (İAV). (1995). Adana Ekonomisinin Gelişmesi Organize Sanayi Bölgesinin Gelişmedeki Yeri ve Önemi, İstanbul: İAV Yayını.
- İstanbul Sanayi Odası (İSO), (1995). Organize Sanayi Bölgelerine İlgisi Artıyor, Sayı: 351. Haziran-1995. İstanbul: İSO Yayını.

- Karluk, Rıdvan. Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm. (2005). Gözden Geçirilmiş 10. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Karluk, Rıdvan. Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişim–Yapısal Değişim. (1995). İkinci Baskı, Eskişehir: Beta Yayınları.
- Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü. (2006). Konya Organize Sanayi Bölgesi. Brifing. Konya.
- “Konya OSB Fabrika İsimleri”. <http://www.kosb.gov.tr/tr/default.asp>. Erişim Tarihi: 01.07.2009.
- Küçükdere, Mustafa. “Tarihi Başkentten Sınai Başkente Doğru”. (Ağustos 1996). Sayı:13. Konya: Konya Sanayi Odası Dergisi.
- (OSBÜK) Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, OSB’lerin Fiziki Durumu http://www.osbuk.org/doc/osb_fiziki_durum_nisan.xls. Erişim Tarihi: 06.06.2009.
- Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu (OSBÜK). (2007). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin Kuruluşu ve Gelişimi Raporu. Ankara.
- (OSBÜK) Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, OSB Alan Ölçülerine Göre İllerin Sıralaması. http://www.osbuk.org/doc/osb_alan_olculeri_nisan.xls, Erişim Tarihi: 06.06.2009.
- Özdemir, Mahmut. Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri. (1990). Ankara: M-N Ofset.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Organize Sanayi Bölgeleri Gelişim Grafiği. <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=1530>. Erişim Tarihi: 05.08.2008.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (Nisan 2006). İllerin Sanayi ve Ticaret Durum Raporu. Konya.
- Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, 1999 Yılı Konya İl’inin Yıllık Ekonomik ve Ticaret Durumu Hakkında Rapor, (2000). Konya.
- Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, 1994 Yılı Konya İl’inin Yıllık Ekonomik ve Ticaret Durumu Hakkında Rapor.(1995). Konya.
- “Trafford Park”, www.msimsim.org.uk, Erişim Tarihi: 14.05.2007
- (TOBB) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Orta Anadolu Bölgesi Ekonomik Raporu. (1988). Ankara: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Genel Yayını No: 56.
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Konya Organize Sanayi Bölgesi Projesi, (1987). Ankara: TOBB Yayını.

- Türkyılmaz, Vahit. "We will be industrial capital of Turkey". (Ağustos 2007). Ankara: Yıl:3. Sayı 28. Society of European Journalists TRUE. Umut Basım Sanayi.
- Uygur, Ercan. Ekonometri Yöntem ve Uygulama, (2001). Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Vural, Atilla. "Konya İkinci Organize Sanayi Bölgesi". (01.12.1993) Konya: Brifing.
- Vural, Atilla. "Konya II. Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü". (18.10.1993). Brifing. Konya.